

Oliver Kund, reporter

Eesti, Läti ja Leedu parlamente 22 aastat ühendanud Balti Assamblee pole mõnede Eesti poliitikute hinnangul enam piisavalt tulemuslik ja tuleks juba lähiajal asendada uue koostöövormiga.

Mõtte käis välja sel nädalal Leedus riigivisiidil viibinud president Toomas Hendrik Ilves. President põhjendas seimi saadikutele, et Baltimaade edu ja atraktiivsus Euroopas kasvaks, kui seni suuresti vaid deklaratsioonide koostamisega tegelenud assamblee hakkaks tegelema kolme riigi ühisprojektide kiire elluviimisega.

Pole üllatav, et eelkõige pidas president silmas ühise energiavarustuse küsimust ja Rail Balticu rajamist, sest nende projektide venimine on Eestile pikalt nõrdimust valmistanud. Lisaks vajaks Ilvese meelest kiiret otsust Balti riikide välis- ja kaitsepoliitika ning võitlus illegaalse immigratsiooni vastu.

Piduriks on aga assamblee vorm. Ilves pakkus, et kui praegu osalevad assamblee töös 12 kuni 20 kindla reglemendi järgi valitud saadikut iga riigi parlamendist, siis selle asemel võiks tulevikus kohtuda parlamentide vastava ala komisjonid, kes aruteludes sündinud seisukohad ka valitsuste ette viiksid.

«Võib-olla vajavad valitsused mõnikord asjatundlikku tagantöukamist nii koosmeeleni jõudmisel kui ka ühiste projektide edendamisel. Selles sooviksingi ma näha meie kolme parlamendi – toetudes nende alalistele komisjonidele – selget ühist tegutsemist.»

Riigikogu väliskomisjoni Isamaa ja Res Publica Liitu (IRL) kuuluv esimees Marko Mihkelson leidis, et assamblee praegune vorm ammendas end tegelikult juba siis, kui Eesti, Läti ja Leedu said koos ELi ja NATO liikmeks ning prioriteedid muutusid. Sellest ajast on Eesti teinud ettepanekuid assamblee töö ümberkorraldamiseks, kuid neid on saatnud lõunanaabrite leige vastuvõtt.

Mihkelson näeb assamblees mitut probleemi. Esiteks pole harvad juhtumid, kui assamblee juures näiteks majandusküsimustega tegelevad rahvasaadikud kuuluvad oma koduparlamendis hoopis teise komisjoni, mistõttu teemad lähevad lihtsalt kaotsi.

Teiseks maksab Eesti igal aastal n-ö liikmemaksuna Balti Assambleele 90 000 eurot, millest suur osa kulub selleks, et ülal pidada Riias asuvat kontorit. «Tänapäeva e-valitsemist arvestades on see ajale jalgu jäänud tegevuskulu,» leidis Mihkelson. Lahendusi ongi kaks – kas jätkata assamblee nime all, kuid kohtuda komisjonide tasemel, või kaotada assamblee sootuks. «Me ei pea kinni olema mõttes, et kui miski on loodud, peab ta igavesti kestma.»

Balti Assamblee presiidiumi liige, keskerakondlane Aadu Must on teist meelt. «See on Eesti reformidele kõige iseloomulikum, et võtame raha ära, kuna meil on seda mujal vaja,» leidis ta. Tegelikuses on assamblee tema sõnul teinud vägagi tegusaid otsuseid, kuid probleem on selles, et assamblee töö jääb valitsustest kaugeks.

Assamblee reformimiseks on tehtud palju ettepanekuid, aga need on nurjunud, kuna delegatsioonid ei tohi muutuda koduparlamentidest ülemaks, vaid pelgalt valmistama ette kokkuleppeid. «Fooni loomisel ja pikaajaliste protsesside ettevalmistamisel ongi assamblee töötanud nii hästi, kui see üldse on võimalik,» leidis Must.

Balti Assamblee Eesti delegatsiooni kauaaegse liikme, riigikogu rahanduskomisjoni juhtiva ja IRLi kuuluva Sven Sesteri sõnul on presidendi tähelepanek õige ja reforme tuleb teha. Kuidas edasi minna, on aga siiani lahtine, kuna Eestil ei ole riiklikku seisukohta, mille pinnalt oma reformiettepanek teha.

«Selleks, et minna oma Balti kolleegidele pakkuma välja uusi lahendusi, peaksime kõigepealt tegema kodutöö ära ning jõudma sisemisele kokkuleppele. Neid seisukohti ei ole veel lõplikult kujundatud,» ütles ta.

Artikkel Postimehe [veebilehel](#) .